

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 434/2019-8

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Ane Garačić, predsjednice vijeća te Perice Rosandića i Damira Kosa, članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice Martine Setnik, zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv optuženika N. M., zbog kaznenih djela iz članka 314. stavka 1. i dr. Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj 125/11, 144/12, 56/15, 61/15 – ispravak i 101/17, dalje: KZ/11) odlučujući o žalbi optuženika, podnesenoj protiv presude Županijskog suda u Karlovcu od 22. svibnja 2019. broj K-3/2019-54, u sjednici održanoj 5. studenog 2019., u prisutnosti u javnom dijelu sjednice optuženika N. M. i branitelja optuženika F. R., odvjetnika u Z.,

p r e s u d i o j e :

I. U povodu žalbe optuženika N. M., a po službenoj dužnosti, preinačuje se prvostupanjaska presuda u odluci o oduzimanju predmeta na način da se odluka o oduzimanju predmeta iz članka 79. stavka 1. i 2. KZ/11 ukida.

II. Odbija se žalba optuženika N. M. kao neosnovana te se u pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđuje prvostupanjaska presuda.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom Županijskog suda u Karlovcu od 22. svibnja 2019. broj K-3/2019-54 optuženik N. M. proglašen je krivim zbog kaznenog djela prisile prema službenoj osobi iz članka 314. stavka 2. KZ/11, činjenično opisanog u točki 1. izreke pobijane presude te zbog kaznenog djela protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma iz članka 326. stavka 2. KZ/11, činjenično opisanog u točki 2. izreke pobijane presude pa mu je za kazneno djelo iz točke 1. izreke utvrđena kazna zatvora u trajanju 3 godine, a za kazneno djelo iz točke 2. izreke kazna zatvora u trajanju 6 godina, a na temelju članka 51. KZ/11 osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju 8 godina, u koju mu je, na temelju članka 54. KZ/11, uračunato vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 1. lipnja 2018. pa nadalje.

Na temelju članka 79. stavka 1. i 2. KZ/11 od optuženika su oduzeti predmeti i to: mobilni telefon marke "Samsung", model "J3", IMEI br. 1: ..., IMEI br. 2: ..., SIM kartica

serijskog broja: ..., s oznakom ..., mobilni telefon marke "Nokia", IMEI broja: ..., SIM kartica serijskog broja ..., nosač SIM kartice TELE 2, ser. broja ..., oduzeti potvrdom o privremenom oduzimanju predmeta PU Z., 1. lipnja 2018., serijski broj ..., teretni automobil marke "Ford", model "Tranzit", bijele boje, reg. oznake ..., broja šasije: ..., s originalnim ključem, oduzet potvrdom o privremenom oduzimanju predmeta PU Z., 1. lipnja 2018., serijski broj Oduzeti predmeti postali su vlasništvo Republike Hrvatske na temelju članka 79. stavka 4. KZ/11.

Na temelju članka 158. stavka 2. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14 i 70/17 - dalje: ZKP/08) oštećenica D. G. sa svojim imovinskopравnim zahtjevom upućena je u parnicu.

Na temelju članka 148. stavka 1. ZKP/08 naloženo je optuženiku da podmiri trošak kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točke 6. ZKP/08 u paušalnom iznosu od 3.000,00 kuna te trošak kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točke 1. ZKP/08 u iznosu od 26.690,12. kuna, kao i trošak iz članka 145. stavka 2. točke 7. u svezi s člankom 145. stavkom 4. ZKP/08 u iznosu od 1.200,00 kuna.

Protiv te presude žalbu je pravovremeno podnio optuženik po branitelju F. R., odvjetniku u Z., zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona, odluke o kazni i troškovima kaznenog postupka, s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske pobijanu presudu ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, podredno preinači i optuženiku izrekne blažu kaznu.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Postupajući u skladu s odredbom članka 474. stavka 1. ZKP/08, spis je dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Sjednica vijeća je održana u prisutnosti optuženika N. M. čija je nazočnost bila osigurana iz Zatvora u Z. putem tehničkog uređaja za audio-video vezu, sukladno odredbi članka 475. stavka 8. ZKP/08 te u prisutnosti njegovog branitelja F. R., odvjetnika u Z., a u odsutnosti uredno obaviještenog državnog odvjetnika, sukladno odredbi članka 475. stavka 4. ZKP/08.

Žalba optuženika nije osnovana.

Iako optuženik u žalbi ističe žalbenu osnovu bitne povrede odredaba kaznenog postupka, ne konkretizira o kojoj bi se povredi radilo, međutim, iz izričaja sadržanog u točki IV. žalbe evidentno je da žalitelj upire na bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08 („sud proturječi sam sebi i razlozima presude“), iako iz sadržaja žalbenog obrazloženja proizlazi da, zapravo, dovodi u pitanje pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja, a Vrhovni sud Republike Hrvatske nije našao da bi bile počinjene bitne povrede odredaba kaznenog postupka na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti na temelju članka 476. stavka 1. točke 1. ZKP/08.

Osporavajući pravilnost činjeničnih utvrđenja suda (nepotpuno utvrđeno činjenično stanje u žalbi ne obrazlaže) optuženik u odnosu na kazneno djelo iz članka 314. stavka 2. KZ/11 navodi da svojim ponašanjem nije ugrozio život policijske službenice D. G. jer da kombi vozilo kojim je upravljao nije bilo usmjereno prema policijskoj službenici, pozivajući se pritom na nalaz i mišljenje prometnog vještaka B. B.-J. tvrdnjom da iz vještačkog nalaza proizlazi da je vozilom skrenuo ulijevo i zahvatio zemljanu površinu sa sjeverne strane ceste, a da se oštećenica nalazila oko jedan metar južno od sjevernog ruba kolnika odnosno 3.5 metara istočno od ravnine lijevog boka kombi automobila. Osim toga, ističe da su neposredno prije poduzimanja radnje skretanja ulijevo policijski službenici pucali prema kombi vozilu, odnosno u smjeru optuženika pri čemu je zrno streljiva okrnulo glavu optuženika.

Međutim, žalitelj pri tome ispušta iz vida činjenicu utemeljenu na iskazima svjedoka policijskih službenika M. B., D. K. i J. P., kojima prvostupanjski sud u korelaciji sa provedenim balističkim vještačenjem s pravom poklanja vjeru, a iz kojih iskaza proizlazi da je prema kombi vozilu pucano tek nakon što je to vozilo zaobišlo policijsku blokadu skretanjem ulijevo između policijskih vozila upopriječenih na kolniku i sjevernog ruba kolnika, zahvativši lijevom kotačem zemljanu površinu, a na kojem prostoru između policijskog vozila i ruba kolnika se nalazila oštećenica D. G. koja je u ruci držala jasno vidljivu svjetleću STOP palicu, što potvrđuje i oštećenica u svom iskazu, kao i svjedok policijski službenik Z. H., koji je bio u potjeri za optuženikom od L. do D. S. Činjenicu da vjetrobransko staklo na kombi vozilu kojim je upravljao optuženik nije prostrijeljeno već oštećeno s unutarnje strane vozila kao rezultat udara fragmenata raspadnutog zrna streljiva koje je prethodno prouzročilo prostrijel vrata na stražnjoj strani vozila i u nastavku prostrijel pregradne kabine i prtljažnog prostora, potvrđuje i vještak balističar u svom nalazu i mišljenju pa prvostupanjski sud s pravom otklanja mogućnost da su policijski službenici pucali u vozilo optuženika prije prolaska blokade propucavši vjetrobransko staklo vozila i okrznuvši glavu optuženika, kako je to optuženik tvrdio na provedenoj rekonstrukciji događaja.

Cijeneći naprijed iznijeto, neosnovan je žalbeni prigovor da optuženik vozilo kojim je upravljao nije usmjerio prema policijskoj službenici s ciljem da izbjegne zaustavljanje, jer je, prema iskazima oštećenice i svjedoka policijskih službenika, nalet na oštećenicu izbjegnuto njenim izmicanjem u stranu. Potpuno je promašen i žalbeni prigovor optuženika da prometni vještak nije uzeo u obzir utjecaj magle na vidljivost tempore criminis jer je prvostupanjski sud, unatoč tome što je rekonstrukcija događaja na licu mjesta provedena u uvjetima bez magle, prometnom vještaku nalogom za vještačenje naložio da uzme u obzir prilikom izrade nalaza i mišljenja i eventualni utjecaj magle, a prema iskazima ispitanih svjedoka, magla nije smanjivala vidljivost na način da bi onemogućavala optuženika da na vrijeme uoči policijsku blokadu i oštećenu policijsku službenicu, tim više što je i prema rezultatima prometnog vještačenja, optuženik mogao uočiti oštećenicu na udaljenosti od najmanje 69,50 metara, dok su policijska vozila koja su blokirala cestu bila vidljiva na udaljenosti od najmanje 83 metra, a što se poklapa i sa iskazom svjedoka policijskog službenika Z. H. koji je izjavio da je vidio i oštećenicu i vozila u blokadi na udaljenosti od oko 100 metara.

Stoga je prvostupanjski sud, protivno žalbenom prigovoru, pravilno utvrdio činjenično stanje i na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja pravilno primijenio kazneni zakon proglašivši optuženika krivim za kazneno djelo prisile prema službenoj osobi iz članka 314. stavka 2. KZ/11 na način kako mu je to stavljeno na teret optužnicom pa je neosnovana njegova žalba iz osnove pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede kaznenog zakona.

U odnosu na kazneno djelo iz članka 326. stavka 2. KZ/11 optuženik osporava pravilnost zaključka prvostupanjskog suda da je prevoženjem stranih državljana u predmetnom kombi vozilu ugrozio njihove živote, odnosno da je prema njima postupao na nečovječan i ponižavajući način, smatrajući da se prijevoz koji je trajao dvadesetak minuta ne može okarakterizirati nečovječnim, odnosno ponižavajućim postupanjem (sud prema mišljenju žalitelja ni ne pravi razliku između ta dva pojma), tim više što su prevožene osobe pristale na takav prijevoz u cilju ilegalnog prelaska preko državne granice, a zadobivene tjelesne ozljede, po mišljenju žalitelja, nisu bile takvog intenziteta da bi se inkriminirano postupanje optuženika moglo podvesti u kvalificirani oblik tog kaznenog djela.

Žalbeni prigovor je u neosnovan.

Naime, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, u cijelosti prihvaća argumentaciju prvostupanjskog suda da se inkriminirano postupanje optuženika može okarakterizirati nečovječnim i ponižavajućim, s obzirom na činjenicu da je u skučenom prostoru (radilo se o tovarnom sanduku kombi vozila) bio smješten veliki broj osoba, njih trideset, uključujući žene i malodobnu djecu, zguranih u zagušljivom prostoru bez dotoka svježeg zraka, bez sjedala, prozora i ventilacije, pri čemu je optuženik upravljao vozilom velikom brzinom bježeći pred policijom, uslijed čega je, prema iskazu svjedoka Z. H., nekoliko puta skrenuo s kolnika i uslijed čega je bio oštećen i pneumatik na vozilu, a što je dovelo i do tjelesnog ozljeđivanja prevoženih osoba.

Takvo ponašanje, nasuprot žalbenom prigovoru, ima sve elemente nečovječnog i ponižavajućeg postupanja u smislu članka 3. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija), jer su te osobe, pri čemu su neke od njih pretrpjele i tjelesno ozljeđivanje, objektivno bile izložene snažnom trpljenju i patnji, a optuženik je svojim ponašanjem, svjestan činjenice da se radi o prostoru koji nije namijenjen za prijevoz ljudi, a pogotovo neprimjeren za prijevoz tolikog broja osoba, neovisno o tome jesu li te osobe na takav prijevoz pristale, jer je citiranom odredbom Konvencije apsolutno zabranjeno mučenje i nečovječno i ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje, bez obzira na okolnosti i ponašanje žrtve, pokazao nedostatak poštovanja i umanjenja njihovog ljudskog dostojanstva, iskorištavajući njihovu životnu tragediju i bezizlaznu situaciju u kojoj su se te osobe našle bježeći iz svojih domova. Pri tome treba reći da za opstojnost tog kaznenog djela nije odlučno na koji način optuženik subjektivno doživljava značenje pojma poštovanja ljudskog dostojanstva, a samim tim i pojmova nečovječnog i ponižavajućeg postupanja, već je od utjecaja objektivni značaj takvog postupanja s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja (presude Europskog suda za ljudska prava *Labita protiv Italije (GC) broj 26772/95, stavak 120., ECHR 2000-IV od 6. travnja 2000.* i *Bouyid protiv Belgije broj 23380/09, stavka 87. od 28. rujna 2015.*).

Okolnost na koju optuženik upire u žalbi, a odnosi se na vrijeme trajanja prijevoza od nekih dvadesetak minuta, ne dovodi u pitanje pravilnost navedenog zaključka prvostupanjskog suda jer vrijeme prijevoza nije bilo determinirano voljom optuženika, s obzirom da se optuženik nije zaustavio vlastitom voljom već policijskim postupanjem, a nema nikakve dvojbe da bi prijevoz, s obzirom na njegov konačni cilj prema drugim zemljama Europske unije, nesporno trajao satima da nije bilo policijske intervencije.

Slijedom iznijetoga, a nasuprot žalbenim navodima, pravilno je prvostupanjski sud utvrdio činjenično stanje i u odnosu na to kazneno djelo te na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja pravilno primijenio kazneni zakon proglašivši optuženika krivim za kazneno djelo iz članka 326. stavka 2. KZ/11 na način kako je to opisano u točki 2. izreke pobijane presude.

Neosnovana je žalba optuženika i zbog odluke o kazni.

Naime, prvostupanjski sud je pravilno utvrdio sve, u pobijanoj presudi navedene, olakotne okolnosti koje, nasuprot mišljenju žalitelja, nije podcijenio, već ih je pravilno cijenio. U odnosu na utvrđene otegotne okolnosti žalitelj s pravom ukazuje na činjenicu da prvostupanjski sud koristoljublje nije mogao cijeniti kao otegotnu okolnost jer ta okolnost čini kvalifikatorni element zakonskog bića kaznenog djela iz članka 326. stavka 2. KZ/11 za koje je optuženik proglašen krivim u točki 2. izreke pobijane presude, međutim, ta okolnost, prema mišljenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, s obzirom na činjenicu da predmetno kazneno djelo sadrži elemente međunarodnog karaktera i izrazite je društvene opasnosti, nije imala presudni utjecaj na vrstu i visinu, kako utvrđene kazne zatvora za predmetno kazneno djelo, tako i na odmjeravanje jedinstvene kazne zatvora u konkretnom slučaju.

Upravo suprotno žalbenim prigovorima, ocjena je Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, da je kazna zatvora u trajanju tri godine za kazneno djelo iz članka 314. stavka 2. KZ/11 te kazna zatvora u trajanju šest godina za kazneno djelo iz članka 326. stavka 2. KZ/11., kao i jedinstvena kazna zatvora u trajanju osam godina, koja je izrečena uz pravilnu primjenu odredaba o stjecaju kaznenih djela iz članka 51. KZ/11, uvažavajući sve iznijete okolnosti, primjerena ostvarenju svrhe kažnjavanja iz članka 41. KZ/11.

Optuženik u žalbi pobija i odluku suda o troškovima kaznenog postupka tvrdnjom da prvostupanjski sud prilikom donošenja odluke nije cijenio okolnosti da je optuženik osoba starije životne dobi, lošeg zdravstvenog i imovinskog stanja pa da bi plaćanjem troškova kaznenog postupka bilo dovedeno u pitanje njegovo uzdržavanje. Smatra da ga je sud trebao osloboditi obveze da naknadi troškove kaznenog postupka sukladno odredbi članka 148. stavka 6. ZKP/08.

Žalba ni u tom dijelu nije osnovana.

Odredbom članka 148. stavka 1. ZKP/08 propisano je da će sud optuženiku, koji je proglašen krivim, u presudi naložiti da podmiri troškove kaznenog postupka, osim ako ne postoje uvjeti za oslobađanje od plaćanja troškova u cijelosti ili djelomično.

Odredbom članka 148. stavka 6. ZKP/08 oslobođenje od plaćanja troškova kaznenog postupka propisano je kao mogućnost, dakle, fakultativne je prirode, i ovisi o imovnom stanju optuženika.

U konkretnom slučaju optuženik ni na raspravi, a ni uz žalbu nije dostavio potvrdu o svom imovnom stanju i prihodima od porezne uprave, kao dokaz kojim bi opravdao tvrdnju da bi plaćanjem troškova kaznenog postupka bila dovedena u pitanje njegova egzistencija pa je prvostupanjski sud pravilno postupio kada mu je naložio plaćanje troškova kaznenog postupka

navedenih u izreci pobijane presude i valjano obrazloženih u obrazloženju presude, pozivom na odredbu članka 148. stavka 1. ZKP/08.

Ispitujući pobijanu presudu povodom žalbe optuženika, a po službenoj dužnosti, sukladno odredbi članka 476. stavka 1. ZKP/08, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, utvrdio je da je ostvarena povreda kaznenog zakona na štetu optuženika iz članka 469. točke 5. ZKP/08 i to u dijelu odluke o oduzimanju predmeta.

Naime, optuženiku su pobijanom presudom oduzeti predmeti, pobliže opisani u izreci, na temelju članka 79. stavka 1. i 2. Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj 125/11, 144/12, 56/15, 61/15 – ispravak, 101/17 i 118/18 - dalje: KZ/11-18), dakle, na temelju zakonske odredbe koja je, u odnosu na raniji zakonski tekst, u stavcima 2. i 3. izmijenjena Zakonom o izmjenama i dopunama kaznenog zakona („Narodne novine“ broj 118/18) koji je stupio na snagu 4. siječnja 2019. Izmijenjenom odredbom članka 79. stavka 2. KZ/11-18 propisano je da predmete i sredstva koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje kaznenog djela sud može oduzeti, pri čemu to oduzimanje nije uvjetovano postojanjem opasnosti da će se ti predmeti ponovno uporabiti za počinjenje kaznenog djela ili je njihovo oduzimanje potrebno radi zaštite opće sigurnosti, javnog poretka ili zbog moralnih razloga, kako je to bilo propisano odredbom članka 79. stavka 2. KZ/11, koji zakon je bio na snazi tempore criminis.

Unatoč tome što je spomenutom zakonskom izmjenom oduzimanje predmeta iz stavka 2. članka 79. KZ/11-18 propisano kao fakultativno, a ranije je bilo obligatorno pod pretpostavkom da postoji opasnost da će se ti predmeti ponovno uporabiti za počinjenje kaznenog djela ili je njihovo oduzimanje potrebno radi zaštite opće sigurnosti, javnog poretka ili zbog moralnih razloga, prema mišljenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, u konkretnom slučaju trebalo je primijeniti KZ/11 koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja djela, kao zakon koji je za optuženika povoljniji jer je odluka o oduzimanju predmeta tada ovisila o postojanju citirane opasnosti i drugim citiranim zakonskim razlozima, što u izmijenjenoj zakonskoj odredbi nije slučaj.

Budući da prema mišljenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, s obzirom na vrstu predmeta navedenih u izreci pobijane presude i okolnostima konkretnog slučaja (mobilni telefoni i teretni automobil marke Ford Tranzit reg. oznake ...), ne postoji opasnost da bi ti predmeti mogli biti uporabljeni za počinjenje kaznenog djela ili je njihovo oduzimanje potrebno radi zaštite opće sigurnosti, javnog poretka ili zbog moralnih razloga, trebalo je preinačiti pobijanu presudu u dijelu odluke o oduzimanju predmeta iz članka 79. stavka 1. i 2. KZ/11 na način da se ista ukida.

Slijedom iznjetoga odlučeno je kao u točkama I. i II. izreke, na temelju članka 486. stavka 1. i članka 482. ZKP/08.

Zagreb, 5. studenog 2019.

Zapisničarka:
Martina Setnik, v.r.

Predsjednica vijeća:
Ana Garačić, v.r.